

Эвилелдешкен Республикаларнын Дээди Советтеринге сонгулдалар талазы-биле округтарнын сонгулда комиссияларынга А Ж Ы К Ч А Г А А

Эвеле кат сонгулда округтарыга бүртүктүрүлгөндө дилегия кылгып, Эвилелдешкен Республикаларнын Дээди Советтеринин депутаттарыга кандидаттар кылдыр бисти депштикенин дугайында чагалаарын болгаш телеграммаларын заводтарын, фабрикаларын, туугуларын, шахталарын, колхоздарын, совхоздарын, албан черлеринин, өөредилге черлеринин ажалыч чоннарын, шериг кесектеринин бот составынын коллективтеринден алганда аттары салган бистер алтылаан бис.

Бистин кандидатурамын депшидин ундугун бүтүлгө сонгулдаларга, көргүскөн иделге дөш, чүрөктин ханымын депштикенин илериди тур бис.

Хойлу Эулаар алырга, бистин кайы бүтүлгө чүлгө чангыс сонгулда округтарга бүртүктүрүлгөндө чүлгө талаа, бистер, коммунистер болгаш СЭБП ТК-нын кезигүверин улуз болганмыста, Совет Эвилелдин Коммунист партиянын Төп Комитетинге биске айтышкын баары-биле кирген бис. Оң девискээринде ажалда болгаш чурттап турарымыс эвилелдешкен республиканын Дээди Советинге сонгулдары чүлүлдү болур деп СЭБП ТК көргөн болгаш дараагында сонгулда округтарыга бүртүктүрүлгөндө чөпшөөрлөдү баарын биске сүлгөдө:

Аристов А. Б.—РОФСР-нин Воронеж область Воронежск Чоон-эрикти сонгулда округтуга.

Белев Н. И.—Казах ССР-нин Алма-Ата хоорайда Алма-Атанын Ленин сонгулда округтуга.

Брежнев Л. И.—РОФСР-нин Новосибирск область Дзержинск сонгулда округтуга.

Ворошилов Н. Е.—РОФСР-нин Сталинград область Трактор заводунун сонгулда округтуга.

Игнатов Н. Г.—РОФСР-нин Краснояр крайда Кропоткинск сонгулда округтуга.

Калиберзин Я. З.—Латвия ССР-нин Рига хоорайда Рига сонгулда округтуга.

Кириленко А. П.—РОФСР-нин Свердловск область Невьянск сонгулда округтуга.

Кириченко А. И.—РОФСР-нин Москва область Москва-хемин сонгулда округтуга.

Кислов Ф. Р.—РОФСР-нин Ленинград хоорайда Невьянск сонгулда округтуга.

Коротченко Д. С.—Украина ССР-нин Житомир область Житомир сонгулда округтуга.

Косыгин А. Н.—РОФСР-нин Ярослав область Ярослав сонгулда округтуга.

Куусинен О. В.—РОФСР-нин Ленинград хоорайда Выборг сонгулда округтуга.

Мазуров К. Т.—Белорус ССР-нин Минск хоорайда Автозавод сонгулда округтуга.

Минавандзе В. П.—Грузия ССР-нин Тбилиси хоорайда Калинин сонгулда округтуга.

Микоян А. И.—РОФСР-нин Ростов область Ленин сонгулда округтуга.

Мухитдинов Н. А.—РОФСР-нин Башкыр АССР-де Уфа-Орджоникидзе сонгулда округтуга.

Полгорный Н. В.—Украина ССР-нин Киев хоорайда Топ сонгулда округтуга.

Полянский Д. С.—РОФСР-нин Челябинск область Челябинск-Совет сонгулда округтуга.

Поспелов П. Н.—РОФСР-нин Белгород область Белгородск хоорай сонгулда округтуга.

Суслов М. А.—РОФСР-нин Куйбышев область Ставрополь сонгулда округтуга.

Фурцева Е. А.—РОФСР-нин Москва хоорайда Фрунзе сонгулда округтуга.

Хрущев Н. С.—РОФСР-нин Москва хоорайда Калинин сонгулда округтуга.

Шверник Н. М.—РОФСР-нин Москва область Коломна сонгулда округтуга.

Мону холбаштыр Эвилелдешкен Республикаларнын Дээди Советтеринин депутаттарыга кандидаттар бүртүктөргө бо мелегелди документ кылдыр көргөн ханымарышкан сонгулда комиссияларында дилеп тур бис.

Аристов А. Б.
Белев Н. И.
Брежнев Л. И.
Ворошилов Н. Е.
Игнатов Н. Г.
Калиберзин Я. З.

Кириленко А. П.
Кириченко А. И.
Кислов Ф. Р.
Коротченко Д. С.
Косыгин А. Н.
Куусинен О. В.

СЭБП-нин XXI съездининге эш Н. С. Хрущевтуң бөдүлүк илеткелге тодаргайы-биле чүлгөлаан кайтамчылык перспективаларга сорук кирген совет кижилерин — коммунисттин тургузучуларын чач күш-ажалчы көдүрүшкүчүнү дугайында мелегел чурттуң бүтүлгө черлеринден көш турар.

Днепр чанында Петровск аттыг хоочун заводка боттарынын сүтүгүлүрүп чуртка бир-ле дугаарында бойдус газын ажалдаан коменистер эки ажалдап туралар. Шой эвилелдинин ол чач улуз ажалчыг технологический мержектелг ажалдапшаан, бригада болза эртен чылдың төңүтүндө аргаттыг ажалчыг хемчээли ажалдапшаан коэффициентини 0,59-ка чедирген. Партиянын XXI съездинин ажалчыг мержектелг чүлгөдө мастерлер Е. Мусиенкоң болгаш В. Грековтуң ол сүтүгүдө мурнакчы эжелгелери ол чедиркини ажалчыг, шойну тоона талазы-биле алырга, норма эулаар норма сүтүгүн 0,73 кубометр ажалчыг хемчээлинин орунга эжелгелерге 0,53 кубометрин алган. Хүн дугурунда 100 тонна ажалчыг металл немей үндүргөн.

Эстониянын славен бассейнинин шахтерлары, хижиктери болгаш туугулаары бо хүнерле бекке патриотизмин болгаш өөрчүтүлгө күлгө-соруу-биле чурттап туралар. Коммунист күш-ажалдын коллективтеринин алы дөш шимчөөшкени республикада бир дугаарында эжелгелерге «Кутуру» шахтага дагылап боттарынын сүлгө мурнакчы хулаалгелерин ажалдапшаан күлгөтөш, ам съездинин хүнерин чач ажалчыг күш-ажалчыг чедиркини-биле мелегел туралар. Бригадир А. Таалберг партиянын XXI съездинин ажалдапшаан делегат болуп киришп турар. Оң бригаданы январь 29-тан өгөлө февралдың үлүгү күлгөсө берген. Ол бригада пайдан ажалчыг 50 метр диге чер иштинге ажалчыг дөш хамуу уургайын эркен.

— Коммунисттин тургузучуларынын съездининге орунга ажалчыг хемчээлинин орунга эжелгелерге 0,53 кубометрин алган. Хүн дугурунда 100 тонна ажалчыг металл немей үндүргөн.

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧАА КӨДҮРЛҮШКҮН

Румын съездининге тураскааткан бистин күш-ажалчы чедиркини-неривисти Москвага Таалберг кон-цут таарымчалыг диннаар боор — деп, оон орунда ажалдап турар Ю. Бекети чуталаан.

«Несветайнтракт» («Ростов-уоль» комбинат) трезинин Ленин аттыг шахтамынн бригаданын уурутукчузу М. Белицкий партиянын XXI съездининге делегат болур. Бо хүнерле бригадада ажалчыг хамуу турар. Мыда дагы буртуг ам ийи кижинин үлүгү күлгөсө берген. Съездинин ажалдапшаан дөш ажалчыг хулаалгелерин бригада ажалдап болгаш ай эжелгелер боор нормадан ажалчыг тергил шимарыг эжелгелер дөш хамуу калган. Январь 28-те шахтер буртуг эжелгелер 10 тоннага ажалчыг күлгөтөш. «Ростовуоль» комбинат ийи-тергил-биле январь пайдан ажалчыг 40 тонна хире тергил шимарыг кылган кара болгаш констут хамуу дөш хамуу калган.

Чед чылдың баштайгы айынын

программанын хуусаа бетинде күлгөсөтө дугайын Одессанын Киров аттыг заводунун станок туугулаары съездинин ажалчыг чедиркини-хүнүдө рапорттааннар. Эш Н. С. Хрущевтуң илеткелге чүлгөлаан дөш хамуу автоматтыг башкарыч-чалыг чач бекке бөдүрүшкүчүгө техниканы туртуг дөш олар улуз көдүрүшкүчүгө ажалдап туралар.

Завалкаанын Сталин аттыг металлургия заводунин коллектив пайдан ажалчыг хей шойну, прокат калын, чута дөшүлгө, хулаалын кылды үндүргөн. СЭБП-нин XXI съездинин делегаты А. Дамашининге ууруткан коммунист күш-ажалчыг бригаданын чарышча оналанып турар. Алган хулаалгелер күлгөтөш, ол бригада пайдан ажалчыг 700 тонна шойну берген. Бан эжилерикчи А. Пандулаага ууруткан коммунист күш-ажалчыг бригаданы 350 тонна хулаалгелер орунга пайдан ажалчыг 440 тонна калын кылды үндүргөн.

Партия съездининге күш-ажалчы белектер

Совет ажал-ишчилеринин ажалчыг бөдүрүлгөч чедиркини-нерин дугайында диннаамалыг чурттуң бүтү чүлгөдө кирин турар. Партиянын XXI съездининге ажалчыг чарышшылаан, олар ажалчыг нормаларын ажалчыг күлгөсө, күш-ажалдын бөдүрүшкүчүн бекке туралар.

«Днепрспецка» черинин элек-три-кал эжилерикчилери январь пайдан ажалчыг муң тонна металл бергенер. СЭБП-нин XXI съездининге холбаштыр митингте чылгаш, чед чылдың баштайгы чыл-дын планын тускай каннар бөдүр

таалам-биле хуусааан бир ай буртуглар доозар деп беккеткен хулаалгелери олар алган.

Ижевский металлургия заводунин мартен цехинин кал эжилерикчилери сүлгө мурнакчы хулаалгелерин ийи ажалчыг калган ажалчыг күлгөсө берген. Январинь 28 хүнеринде пайдан ажалчыг чүс-чүс тонна калын берген, оң-биле кал хей оттулар чүлгө, чиг-этти болгаш материалдарын олар камнап алган.

Кузнецкий шахтерлары ажалчыг оң бекке дөш хамуу чедир алган.

ажалдап хереглери ажал-хөргөт-нин улуз камнаагында бөш.

Львов демир оруунуң Ровно сал-барынын локомотив бригадаларын ийи-тергил ажалчыг ажалчыг 1500 ажалчыг послелерин чоруту-лаан болгаш нормадан ажалчыг улуз ажалчыг-агилын 800 тонна ажалчыг чүлгөтөш өөрчүткөн, мичангаш олар оң-биле муң тонна хире оттулар чүлгөтөш камнап алганнар. Локомотивтин хонукта ортумак маанарын-нын нормада 398 километр турда олар 408,4 километр кылдыр ман-натпааннар.

Съездинин төлөөлери Москва-биле танышып турар

СЭБП-нин XXI съездинин төлөөлери болгаш ажалчыгы февраль 1-де дыштанып хүнөөн. Дыштанып олар олар наймсал-биле танып каннар: музейлерин, делегелерин, туугу шедирин көрүп хоорай-нын театрларыга болгаш концер залларыга барып чораяннар.

СЭБП-нин XXI съездинин Львов, Керомов, Новосибирск, Вологда, Армения, Челябинск болгаш еске-даа черлерден келген төлөөлери ССР-нин улуз ажал-агилын чедиркини-неринин делегелерин көргөн. Мыда эвеле хей павильон-нар ажалчыг-агилын, оларын ийи-тергил «Киния» үлгүлүг, «Атом-вот энергиянын тайбын сорулгага», «Машина туугу» деп павильонна-бар. Мыдыг болза-даа экспонаттары дика улуз кезип космо-чазал алырга Совет Эвилелдин чедиркини-неринин дугайын көргөн ССР-нин Эртермен акаде-миянын павильону ажалчыг-агилын эң-не улуз кичээлгени хандыган.

Мыда совет ракета техникамын канчаар хөгжүп турарын болгаш бойдустуң дугайында бистин бил-гилеринин канчаар немешп турарын тодаргайы-биле көргүскөн экспонаттары съездинин хей са-нын төлөөлери оварымчалыг көрүп турганнар. СЭБП-нин XXI съездинин ажалчыгы Альбинолан, Иран-дан, Норвегиядан, Франциядан болгаш еске-даа чурттап келгилер ажал-агилын партияларын төлөөлери эң-не улуз кичээлгени хандыган.

гете база барып чораяннар. Фран-циянын Коммунист партиямын Төп Комитетинин Политбюро кези-гүнү болгаш секретары Жак Дюкло баштап француз төлөөлөр совет эртенки болгаш техникамын чедирки-ни-неринде улуз сонургаалды талышпааннар.

Код сорулганы—коммунист чедиркини-неринде эртенки соци-ализмин калы буртугалап турары олар өөрчүтүлгө деп, эш Жак Дюкло оналган дөш хамуу.

Социалист лагерь чурттарынын уран-чурулга делгелгезинде

Февраль 1-де чылгаш көш турган көрүктүлери аразында Дээди Советтин депутаттарынын делегелери, Совет Эвилелдин Маалыр-ларынын болгаш Социалист Күш-ажалдын Маалырларынын Алды-бек ажалчыг хөргөткөргө калган ажалчыг хей таарымч турган. Оларын дика хей—партия-нын XXI съездинин төлөөлери болуп турар. Олар болза-болза-биле-даа, чамдыкта ийи-чангыс-биле-даа келген, оларга «сонурганчыг болуп турар чурттарынын, сүлгө-тураларын баарына тр туруп турганнар. Ставрополь крайдан партиянын съездининге төлөө болуп келген Текибек совхозтун дирек-тору И. Д. Боев болгаш «Коммуни-ст май» колхозтун даргазы, Со-циалист Күш-ажалдын Маалыры А. В. Чухно Рабиндранат Тагорун сүлгөтүлгө чуртуун мурнуна доктап турганнар. Хамуу болгаш чигит бөдөлүрүн чуртту көрүтүп шыдаан, ийи улузун шимчө ол-гуну гениалдыг угаанын, чурт-таан мержектелгенин чамдыг оларын калымы-даа хандыр билч алмасап турган.

А көрүктүлөр улам-на хей-хей-биле көш турганнар. РАП ТК-нын Бирги секретары Георгий Георги-деж, РАП ТК-нин Политбюро кези-гүнү, Румын Улуз Республика-нын Министрлер Чөвүлгенин Дар-газы Киву Стойка, РАП ТК-нын Политбюро кези-гүнү Гертге Апостол, Николай Чаусеску, РАП ТК-нын Политбюро кези-гүнү кан-дидат Леонте Руту составты Румын Улуз Республиканын төлөөлери келген. ССР-нин Румын Улуз Республикада агилын А. Епишев оларын үлгө чораян.

Съездинин ажалчыг олар хостуг хулаа мангыга ырак черден кел-ген төлөөлөр болгаш ажалчыг уран-чурулга, база үлгүлүг делгел-гелеринге, музейлерге болгаш туугу черлеринге барышкан ийи-тергил, ажалчыг Москвадан кудумчулары-биле анал селгүлгөп чорутула-даа... Чангыс хүн дугурунда бүт-ле черлерге баар кезигит шимчын чуртун турган. Румын ажалчыг делегелери бүдүн чартык шактан тр эвес чо-руу деп шимчиреп алган болза-даа, бүдүн чартык болгаш ийи шак эрте берген, мынаарга 20 чурттар-нын делегелеринин залдарына ажал-чорук кылмышкын үлгүлүг-леп турган.

Бөрүлде доозулган оонда санал-дар бижири дөш хамуу мичидыг бир ажалчыг беккеткен:

— «Социалист чурттарынын уран-чурулга чүлгөтөш делегелерин канчаар-даа ажалчыг улуз сонургаал-биле көргөн. Улузга бараан болур

кылдыр тургускан реалист уран-чурулга хөгжүлгөч чедиркини-нерин болгаш социалист чурт-тарынын чуртуктарына күлгөтөш. Бо өөрчүлгө Румын төлөөлери-нин кези-гүнү би-жөөн.

Боттарынын бөдөл саналдарын дика хей кижилер чуталааннар. «Дика-ла солун-чү» — деп Хо Ши Мин орус дика би-жөөн. Оң оонда Энвер Ходжаанын, Антон Юговун, Яном Карданын ат би-жөөн болгаш, албаны, венг дил-дары саналар кирген.

«Социалист лагеринин чурттарынын улузтарынын культурам-нын болгаш уран-чурулга шууган дөш өөрчүлгө бо делегел хере-чиден турар-ды» — деп Юмжактин Цеденбал бижөөн.

Революция Музейинин хей саным көрүктүлери аразында СЭБП-нин XXI съездинин төлөө-лери ол хүн база бар болган.

Музейинин съезде алдар болгаш делегелеринин залдарына оң-ла хөгүлү болуп турган. Татариандан келген колхозчу төлөөлөр Кирео-град областин Ново-Горьковский рай-онунун Жданов аттыг колхозуна өсүргөн кулчуларын үн метр улуз сонун улуз кичээлгени хандыган турганнар. Оң чамында күр чер-лерин шимчөдөш ап турганынын хүнеринде механизатор. Александр

Донжактин бригаданын чурттап турган брезент майтын бар. Ол майтын Казахстаннын болгаш Алтайнын байлактарынын баштайгы ажалчыг-агилын алдарыг хере-стеринин дугайын салымдырып турар.

Коммунист күш-ажалдын бри-гадаларын алы дөш социалист чарыштыг кайтамчылык эжелгелеринге тураскааткан бөдүлгөтөш төлөөлөр хамуу сонургаал-биле көрүп турганнар. Мыда стендлерде элекчилерин элекроканнакчаларын, маскаларын, амдыралдын анал-ла бөдүн чүлгөдөш бар, мичалла-даа олар коммунисттин чангыс туугун туугун совет кижилерин тургузучу күш-ажалчыг алдарынын туралар болгаш кыл-гал-гелеринин ажалчыг-агилын-биле калы оларын музейде шыг-жал турары база-ла анал эвес.

Төлөөлөр музейден үнгөн Ленин дөш хамуу чуртунаннар. Автомо-бильдин сонгамалдан чач-чаа чангыс бажымнарыг канчаар улаш-тыр-улаштыр көстүп көш туугу-лаан. Наймсалга бир-ле дуга-рында көш турар ажалчыгын дика хей наймсалдын мурнуу барынын талазында олар дөш—беш чылдарын дугурунда туттунган ол улуз хоорайын магалан көргөн.

(СЭТА).

ССРЭ-нин Чепсекит Күштеринден 300 муң кижини немей кызырар дугайында Совет чазактын шиптиринин күлгөсөдизинин талазы-биле С Э Т А - Н Ы Н Д Ы Н Н А Д Ы Ы

ССРЭ-нин Дээди Советинин 1957 чылдың декабрь 21-деги докта-лында дүштүр тайбынын болгаш улузтар аразынын дүштүлгөтөш чо-руун чымчадарынын эртенки-теринин уурутуга болгаш, ССРЭ-нин Чепсекит Күштеринден 1955—1956 чылдарда 1 миллион 840 муң ки-жини кылмгарындан ангиде, 300 муң кижини чангыс талазын чуртун-биле кызырар деп шиптирин Совет Эвилелдин Чазактын хулаалгелери алган эртен чылдың өгөлө-не диннаткан болгай.

Ол шиптиринин талазы-биле Чазактын төлөөлөр бүтү хемчээлери 1959 чылдың январь 1-те чедир ажалдапшаан буртуг-биле боттанган болгаш 1959 чылдың январь 1-де ССРЭ-нин Чепсекит Күштеринин шипти-биле 300 муң кижини кылмгарган. Оң-биле калы Чепсекит Күштерини кылмгарындан колдунда ССРЭ-нин девискээринде турар шериг кесектери, каттыжымчыларын болгаш албан черлерин тар-дып тургаш чоруткан. Оң ангыда, мыда хей шериг кесектерин болгаш каттыжымчыларын ССРЭ-нин девискээринге үндүрүп эжелгелер болгаш тараткан турган: Герман Демократтыг Республикадан—инти саны 41 муң ажалчыг кижини, база Венг Улуз Республикадан—17 муң ажалчыг кижини үндүрүп келген, тараткан.

Армилан болгаш Фолган халкынан бот составтар чурттал турар черлеринин ажалчыг ажалдап таарымч кыргалаан.

Чепсекит Күштеринин чач кылмгарындагы түнелгелер хостатты-

ган ажал-хөргөткөч улуз ажал-агилын хөгжүлгөч болгаш совет улузун амдыралынын материалдыг болгаш культурут байдалдарын улам ийи эжилеринге улашган.

ССРЭ-нин Чепсекит Күштеринден 300 муң кижини кылмгарын буртуг-биле дооскааткан дугайын диннаттааннар, Совет Эвилелдин ол чутула шиптири улузтар аразынын дүштүлгөтөш чорутун чымчадарынын хөргөтөш болгаш күлгөтөш аразында халылааларына бөдүлгөч чорутуу байдалдарын туртууларына дууа болур дөш хамуу Совет чазак бөдүлгөтөш. ССРЭ-нин Чепсекит Күштеринин чорутууга калы-мдары болза Совет Эвилел улузтар аразында тайбынын болгаш наймалдын эилчипи шиптиринин ажалчыг-агилын бижымы-биле болгаш чылгашыг чок боттарынын турар бүтүдөгө билдинтир ол фактын кан бир бөдүлгөтөш беккеткен болур.

Совет Эвилел бөдүлгөтөш Чепсекит Күштерин болгаш чепсекитинин чангыс талазын кылмгарын чоруткан чорук еске күлгөтөш-ге, мангыга оңгу атлантып эвилелдине багтап турар күлгөтөш чепсекит өндө бөдүрер айымдыг чорутун херек кырынга оналды болгаш улузтар аразынын дүштүлгөтөш чорутун чымчадар талазы-биле практиктик, тодаргай хемчээлери боттадылар оларга үлгө-чире болур деп иделге Совет Эвилелдин улузур бөдүлгөтөш илгерилетти-нин турар.

СЭБП-нин XXI съездининге эш Н. С. Хрущевтуң илеткелин ном кылдыр парлаан

«1959—1965 чылдары ССРЭ-нин улуз ажал-агилын хөгжүлгө-чүлгө чургайларынын дугайында» 1959 чылдың январь

27-де Совет Эвилелдин Коммуни-ст партиямын эжелгелер чөс XXI съездининге эш Н. С. Хрущевтуң илеткелин күлгөтөш политаттыг

номнар үндүрер чери ном кылдыр парлап үндүргөн. Уе ном миллион тарыгтыг кылдыр парлаптыган. (СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Малчыннар ортузунда масса-политиктиг ажил чорбайн турар

«Шын» солуну чыг хуусаалыг чагчид алган мөн. Бо чыгчид эгэснээр бээр чагчид-ла солун алдм. Колхоз төвөгтө келдирмгө мында солуннарыг чыгм. бергеп чыдыр. Колхоз даргалары болгон активчилер малчыннарга кээр-де чүве-дир. Ол келдире солуннары өкөп бээр арга бар-дыр. Солундан номчаш билеп алганм ышкаш кылдыр таймалыр кылтып бээр агитатор ховар боор чүве ийин. Малчыннарга солуннары саат чокка келдирер, ылангыя ырак чөлөрө чурттай турар малчыннарга айла 1—2 удаа беседалар кылтып бээр дугайында партия организациям (секретары эш С. Самдан) хемчег алаа эки-дир—деп, Тес-Хем районун «Чулура» колхозунун Дус-Халде турар малчын, коммунист эш Болат-оол партия хурааныга чутаазаан.

Ол ышкаш колхоз төвөгдөн 100 ажыг километр черде турар О. Шы-ваа деп черде турар малчыннарга агитаторлар көзүбөс, оларның ча-

мыган солуннары болгон журнал-дары айла чүгө 1—2 катап чору-мал улус дамчытыр чедип турар. Колхозта партия аге организациямы чүгө ыракта чурттай турар малчыннары өкөс, харын колхоз тө-вөгдө болгон чоккуу фермаларда малчыннар ортузунга партияж-по-литиктиг ажилды дыка кошкак чо-рудун турар. Колхозтун Хараар-Тей деп черде төп сүт-бараан ферма-зынга өрткөн чылдың октябрьда агар политикка «өренир бөлүгүн» тургускан болза-лаа мынчага чедир агаа чагчыс-даа кичээл болбаан.

Пропандистер Биче-оол болгон Окур оларның буруу-биле бөлүгү-нерге кичээлдер хай улаа үстүн келген. Партия аге организациямы партияж-политиктиг ажилды бо хире кошкак учуртун турга СЭП Тес-Хем райком, оон пропаганда болгон агитация кылдыр бөтүг хемчегер албайн турар деп чүвени айтыр херек.

О. ПАПЫН.

Солгу чүктө эи хоочун далай порту—Архангельск зоорай бо чылдың январда 375 хар харлаан. Чуррукта: Павел Виноградов куумчузу. Облпрофсоветтин турар бажыны. Фотоу К. Богданову.

Нүш-ажыл кижини наастаар

Колхозтун төвө малын ам алды чыл ажыг ажаап кадарып келдир. Эрткен үеини дүргүзүндө кадарган төсөдөрүнүн баш санын чыл бүрү-де менди чыл ажыгып, оон чаш төл-түн чүс хуу камгалап ап келген мөн. 1958 ажыг-агым чымында 31 төрөн төсөдөрүнүн 31 бодаганна-ры менди камгалап ап, төвө дүгүн-де колхозка 57 муң рубльчиг арыг орулгазын кырген мөн.

Ам бистин козанымыста чүс бе-жен ийи төсөдөр бар. Ол дээрге кол-хозтун бүдүрүгө планында көрүл-гөнгөндөн оон беш баш хой болуп турар. 1959—1965 чылдарга СССР-ин улус ажыг-агымни хөг-жүдөрүнүн чеди чыл планынын баш-тайгы чымы—1959 чылда колхоз-тун төсөдөрүнүн нити санын 180 башка чедир өстүрүп, оон 75 муң рубльчиг орулгазын колхозка кыр-кер, а 1960 чылда төсөдөрүн 200 башка чедир, оон 200 муң рубль-чиг орулгазын колхозка кыр-кер-рини хулаанган мөн. Үстүндө чу-гаалаттыган санын болгон башка-лар чик эвес хулаага. Мынчалза-да күсөтүннүн болурунун бүтү аргалары бар. Мынчанга төрөн партияның мурунуга берген сою-ну, алган хулаагүт хулаагемия ал-дарымы-биле күсөтүн шыдаар мөн.

Бистин өт-бүлөсүндө амдыра-

лы чыл бүрүдө чаагайжып турар. Чүгө 1958 ажыг-агым чымында бенин ажылдаа ажынымыска 12 муң ажыг рубльди алдымыс. Алган акшамыс-биле азы-бүрү хеп ай-маан, бажык иштинин дериг-хе-ресектерин садып алган бис.

Колхоз баштаар чери бистин күш-ажылымысты бедин-биле үе-лен келген, чоктаа чаа болуп эрткен өтөттүг хурага немелде төлөвир кылдыр дарт өшкүчү берген.

Политиктиг болгон нити билин-висти бедилер соруга-биле төп, облас болгон район солуннары чагчыдып алган бис. Чаа солун-нарым дамчытыр чуртун, облас-тын, районун амдыралында чаа болушунунарым билип ап, көдөз ажыг-агымни, уагтпур бүдүрүгө-ниң мурунчыларының арга-дур-жузгазын боттарымыска шынгадир ап, билип алган чүгүмүн чок ка-рыда чурттап турар малчыннарга чутаалап берип турар мөн.

Кижини күш-ажыл наастаар. Ин-чанга коммунист нитиледин тургузарынын улуг чаагай соруга-ларынга өзөш биче-даа болза, са-дымышымыны кырер дарт ам-даа кызымак ажылдаар мөн.

М. ТӨНЧҮН.

Тес-Хем районун «Ал-Эрик» колхозунун төвө кадарчызы.

Эмчинин ажилы

Улуг-Хем районда Жданов аттыг колхозтун суурунда экинеге салы-рында Р. Чалбаа чоңуң кадым камгалаары дарт сагым чоңагыр ажылдап турар. Эрткен чылда ол 1700 ажыг кижиге өмнөдө дуза-ламчызын көргүсөп болгон аны-бүрү азырларга улуг 780 ажыг кижиге магадылалдык өн сымк-тымшыкынын чоруткан. 30 ажыг хөдөжөөрнүн божулганын хулаан алган.

Эш Чалбаа ылангыя чаш уруу-лары арыг-шөвөр ажаарының та-лазы-биле сүмөдөрүн келерге берип, ылангазын чорутуп турар болгон нелери-биле дугуржуп алган хуна-рында оларга барып, херектиг хем-чегерин ай турар. Эрткен чылын чоңуң ортузунга 37 лекцияларын болгон тускай беседаларын ол чо-руткан. Бо ажылдарын колхозтун фермаларында чедип турган бот-ландырып турар.

Эш Чалбаа болушун билин бед-дер талазы-биле база ордальжып турар. Ол партия төвүгү өөрени-ринин бөлүгүндө өөренип турар болгон хой солун, сеткүдөдөрүн бодунга чагчыдып алган.

К. САНДЫН.

Дарганның чедишкени

Танды районда «Революциянын чабымыска» көдөз ажыг-агым ар-телинин дарганы Л. Коротков пар-тияның ээлчег чок XXI съездинге күш-ажылы бедиң көргүзү-лөрүн ужурашкан.

Часкы тарымгага хереклеттигер чөсөк-херекселдерин септелген март айның бетинде доозар дөң хулаагемиян күсөтүшпөдөн, дар-ган 70 илдерин, трактор ала-акшарының 30 бистерин чаарткан.

Дүргүлүгү дарган болушун мергектин анык колхозчуларга айтты берип турар. Чүгө сөөлүгү чылда ийи кижини дарганын хөдөжөө өөртөк.

С. ТАНЗЫН-ООЛ.

Ферманың ажилын экижидер

Эдегей бо-ла болгай. Ында ам «Барлык» союзтун бир кол сүт-бараан фермасы...

Ферманың турар чери бола малга, эи ылангыя инек мал ферманынга көчүт таарымчалыг. Ферманың ал-дым болгон үстүү талазында төрөп кылдыр бедип үнгөн кезек-кезек төрөжөөрнүн, бөлүк-бөлүк чагай төннөй хараганнарым аразында че-же-даа инекти кадарып болур. Чүгө кадарып өткөдөрүндө анык Эдегейниң шыктарында союз ол ферманы хандырып болур четчил санын ситенин кезип белеткөөн. Оон айгыда мырнай чамында эр-тен чылгы абык дүжүттүң саван-нын канчаар ону!

Ферманы долгандыр туруп ту-рар таарымчалыг байдал мындыг-дыр. Бо таарымчалыг байдалга ол сүт-бараан ферманын амгы туруп турар байдалын деңсөөрүн болгон ону ферманың ажылчынарым чогур негеденге чедир ажыла-вайн турарын, ук ферманын кышкы байдалга таарыштыр тургустууна-нын чутаалайын баарының кандыг-даа барымдаа чок.

Фермада 73 улуг инектер, 46 модурга, казыралар, бир чаш бы-аа-даа бар.

Кайын келген ийик, «Барлык» союзундан-на келген хире киж боор он.

Ферманын-даа чөтөнгиле-дир, саанчыларын инек саап турар че-ри инек мыла-биле төлөтүн үе берген, инектер агаа кылаштан ал-бас, дөткөкө күстөгө барып дүжү туруп тур—деп чутаалады.

Хөдөжөөр турар ол болгай аан моон кылдыр болаш, орук ара чо-рук кылтып ол фермага кирер кыл-дыр ажим-биле дугуржуптун. Со-нуургап көргүсөп ферманыска че-лип келдире. Бир дугарында де-мги кижиниң чутаалап олурганы саада калжамыга келдире. Хөдө-рөчөк чок хорум төй-де, та казангы олчаан аптааган чүве. Инектерге чидирип турганы ситен, саванын бөгү инекти дугу макмачында.

Инек ферманын эргекчиин Дойбадан моон чон кончуп мынчап алган силер?—деп айтырарга—чоккуу төннөй иштине байдалы акжидер бис деп, харын ол-ла болду.

А. ООРЖАН.

Өөредилге номнары-биле хандыар

Бистин облас педагогика ин-ституту 1956 чылда ажыттып, облас-тын деңсөөрүндө ажылдап турар кижилерин дөңи билигин чедип аларына таарымчалыг бай-дал тургустунган. Мынчалза-да де-мги кижиниң бедиң көргүзү-лөрүн ужурашкан.

Часкы тарымгага хереклеттигер чөсөк-херекселдерин септелген март айның бетинде доозар дөң хулаагемиян күсөтүшпөдөн, дар-ган 70 илдерин, трактор ала-акшарының 30 бистерин чаарткан.

Дүргүлүгү дарган болушун мергектин анык колхозчуларга айтты берип турар. Чүгө сөөлүгү чылда ийи кижини дарганын хөдөжөө өөртөк.

С. ТАНЗЫН-ООЛ.

пюта дамчытыр чагчыдып аларын зоочик студенттерге сүмөлөөрлөр. Мынчалза-да бо сүмө бугаар, хем-чег алырга чедишкенин болуру ховар болузаар.

Мынчанга зоочик студенттер лекцияларга билип алган чүдөдөр-биле-де экиженин колуунда туруп турар таарымчалыг бар. А бо чо-рук өөредилгенин шынарын кулу-далары чугааган. Институттун ди-рекция чери өөредилге номнарының талазы-биле чагылдарын өй-шаан-ца кырып турган, институту четчир санын өөредилге номнары-биле хандыары чугула негетинип ту-рар.

Х. НАШПЫН-ООЛ.

Институттун директору эш Ме-жевский болгон мында ажылдап ту-рар башкылар өөредилгени чугу-ла номнарын төп хоорайлардан

Шинтирлээр өйү келген

Бай-Тайга районун «Тилдеге» колхозтун төвөгү турум кино эр-ден чылдың июлда тургустунган турган. Киномеханик эш Н. Арак-чаа чаа, солун кино-чураттары колхозчу чонга улаа-хараа көргүзүп, чедишкенин ажалдап турган.

Мынчалза-да кылбүтү өртке уур септелген чуртталганын хараа-мы-биле өрт инспекторунун тур-гускан актынан бугаар агаа кино үндүрерин хорулган болгон турум кинону хересектерин районун өскө бир колхозчулар алган барган. Амгы үеде колхозчулар болгон кө-дө ителгенция кино көрбөтөөн, бо айтыр дугайында клуб эр-лекчи эш С. Агдында айтырарга, кино үндүрер черин иштин шы-вар чуга демир чок-тур деп ха-рымдаар.

Бо четпес чоруктуу районун култура кылдыр билип турга-даа хемчег албайн турар. Кино үндү-рер черин иштин шынарында ы-дыг хой эвес демир негеттнер, ычпаарга колхозтун баштаар че-рин дугары эш Олан-оол болгон клуб эргекчи эш Алыг ону тып чадап турарын чон кайтап турар.

Мынчанга бо айтыртын шинтирлээр өйү ам келген.

Х. ОНГАЙ-ООЛ.

ГАРАЖ ЧОКТУН УЖУРУНДА

Эрэн районун «Чаз орук» колхоз-унда он автомашиналар санатты-лып турар. Амгы үеде оларын чүгө бежи ажылдаа, а эскеи чолла-чылар чогулган болгон арык к-ектерин чедишкенден ала-ла тургулаар.

Эрткен чылын туруп каан гараж-тын септелген кылбаан ужурунда оон иштине машиналар тургузар аргак сөөк болуп турар.

Колхозтун баштаар чери автома-шиналарын техниктиг ажалдаан экижидер болгон гаражтын сеп-тегизин дүргөдөрүнө тодаргай хемчегерин дарык алары негет-тинип турар.

К. САЛЫН.

Б. БОЛДУР-ООЛ.

Колхозта агитпункт

Танды районун «Революциянын чабымыска» көдөз ажыг-агым ар-телинде эш Жангухова эргекчилеэн агитпунктуга чоктаа чаа агитатор-ларның семинары болуп эрткен. Апаа 20 ажыг агитаторлар кыр-кер-ле. РСФСР-ниң Дөди Советинде болгон чер-чер Советтеринге со-гулалар-биле холбайтыр масса-по-литиктиг ажилды планын, тус-тус участктарда бижылган агита-торларын канчаар ажалдап тура-рын чутаалайын көргөн.

Агитаторлар Багзын суурун чурттагыларының, фермада болгон

бригадаларда колхозчуларның орту-зунга беседаларын, илеткелдерин калбайтпур турар.

Багзын суурунун бот-тывын-гыр уран-чүлү бөлүгү мында агит-пунктуга концерт ойнаарын көргү-зүп турар. Агитпунктун дөзүн, ылакаттар-биле көрүштүг кылдыр шымаан, солуннары болгон жур-налдарын, стол ойнаарын деген салган. Агитаторлар мында дежур-нылаан, сонугчуларга консульта-цияны, оларның айтырларында харымаларын берип турар.

Т. СЕВЕН.

Мурнакчы көдөз Совет

Дус-Дар көдөз Совети Өвүр рай-онун көдөз Советтеринин 1958 чылда социалист чарымының бирги чери ээлген.

Ол көдөз Совет массалар-биле бодунуң харылазын улам экижип-леп. Эрткен чылдың дүргүзүндө оон күсөкү сессияга болушун ажылының дугайында ийи улаа от-чедун берген. Көдөз Советтин де-путаттары боттарының сонугчу-ларынын мурунга өтөттөрүн кыл-лып бергизген. Күсөкү ажаа-агымни, култураның айтыр-ларын бодунуң хурааларында үр-

гүзүп чутаалайын турар. Хамааты-ларын нити хураалар 13 удаа болгон.

Колхоз бүдүрүгөсүнө улугту-га элөөн экижөөн. «Оргалыг» кол-хоз бо чылын 3 миллион 15 муң рубль орулгалыг болгон. Колхозчу-лар чаагайжыды туттуган чурта-ла бажынарым-биле хандырткан.

Райкуссом бодунуң көдөз Совет-тер аразында шилчир Кызыл ту-гун мурункак ажылдыг Дус-Дар көдөз Советке тыныскан.

З. ШАГДЫР.

Кара-Хөл девискээринин курлавырын шын ажыглаар

Олар-белчирлуг, ан-менчик, ба-лык-байларын ыракы Кара-Хөлге чоктаа чаа чедип, мында колхозчу-ларның ажыг-амдыралы-биле та-ныкым, партияның болгон чаа-кы-тыг сөөлү үсөрдө үндүргөн док-таалдарын оларга таныштырып чо-рдуус.

Мында байдал солун. Колхозчу-лар-ның мурунда соруга улуг.

Шапкан агымни Алаш хемчег кирген доора хемчег бедилерин ону Совети төлүгү сууржаан. Ону Дасы-Асы дээр. Ол сууржугага курувунуң дол хандырылгалыг ин-тервалы столуулан, хаб бижир-бар бажыныг. Эш школа бар. Арыг-силег, олар мынган болгон өөреникчилерни кижилер талазы-биле ол интервал биле школа Бай-Тайга районун өскө интервал-рындан элөөн дээр байдалда. Өө-редилге чымын берип чартымында ол школада өөредилге шынары 83 хуу болгон.

Эмелге чери божулга өрөөдиг. Ол өрөөдө дун уруун болжон аны-ак не эки дынып, өөрүшүгүг сет-килер илерип олурган. Ол хойку Сутеректин уруу болду. Алаа мы-чаар божуп, дынып алган нелерин саны эвөш эвес. Сууржугагын кызыл булуңга малчыннар чыг-лып келген, кинону көрүп, ажыл-агым, амдырал-чуртталга дугай-мында саналдарын солчуп, ажыктыг сүмөлөрүн кылтып турар. Ол кызыл булуңга чылган чок-камын малчыннарыга СЭП ТК-ны но-абре, декабрь Плениумарынын ду-гайын баа облас-тын чеди чыл пла-нында көрдүнүп турар кол чуратай-ларын таныштырдымыс. Малчын-

нарын ажыктыг арта-сүмөлөр хой болду.

Карахөлчүлөр, шынап-ла, ажыл-ныч, чутаалаан сөзүгө эе болуп шыдаар, эки сүмөгө дынчангыр чөй чөүени Тээлиде «Найрал» колхозтун Кара-Хөлде бригаданын ажылы-биле Дасын-Асындан эге-деп таныжарга-ла ийден. Ол брига-да колхозтун нити ажылыга 7 чүс муң рубльчиг орулгазын кыр-ген. Ол оюнчук эвес. Ол дээрге муң-муң килграмм эки шынарым дүк, сөмөс эг, он-он каро-хүрөң кыштер кези, хай динчир болгон кадыгы деп балыктар-дыр.

Карахөлчүлөр хөдөмчелерге катышпас. Чымылган чоңуң агит-пункт, ажылдың түнелени шүгүмчү-лелчи көөрү, кылдыган чүвени эвөшсизер шынары — хөдөмчи эвөшин бадыткантар.

— 700 муң рубль түнүгү орулга дээрге соолуг эвес-тир. 9 муң баш мал дээрге эвөш-тир. Суурувуста сагылгазын чок, радио дамчыдыл-гы чок. Орук харылдавыс эки эвес. Ону канчаары? Өөреникчилер шко-лага сымлашпастан... 5-йи класс чок. Машина техника-биле хандыр-тынмаан... даш эске-да шүгүмчү-лелдиг чөмөшкөннөрүн дынчыг-лаар. Оон ылай—Кара-Хөлдү ка-дар өттүг дагалдарына, Тураалыгын база Сууктактун ховуларында. Алаштын болгон Дасынның кийи-ларынга үжөн-дөртөн муң баш про-дуктузуг малды өстүрөрүнүн ба-рымдазы бар,—деп саналдарын чу-гаа калдында-ла кыргылаар.

Ол ажыг-ишче сумула малчын-нарын чөптүг санады-дыр.

1940 чылдың эгезинде Кара-Хөл-ге 20 ажыг муң баш малды хостуг өстүрүп турганын малчыннар сак-

тып келген, мурункак малчыннар-нын дүргүзүгөсүн, машина техник-анын дуузында данып алган, ам агаа чоккуу каш чылдарда малдын баш санын бети дээр-ле 30 муң-дан ажырап барымдаалар барын көр-гүзүп турар.

Далын болур дууларын ам-дымында чүгө бирөөн бар. Ол дээрге ол черин олар-белчирин, мал чөмө белеткөөр черлерин бөл-жүгүзүп байдалын эки билер дүр-жугааган он-он малчыннар болур. Оларның аразында анык иртер кадарчы эи Көмбү: база төрүр хойлар кадарчымы, район Советинин депутат эш Сутерек болгон оон-даа өскөлөр бар. Эш Сутерек сөөлү чылдарда колхозка каш-каш чүс баш хойларын өстүрүп берген. Ол эрткен чылын чүгө кол кадымын-биле 60 тонна ситенин кезип белет-көөш, оон 40 тонназын ийи черде кышталарында саралтаан. Апаа бугуевес арга турбас,—зоотехник-тер хемчөгөш, 60 тоннага докта-лан актыны көргүстү. Оон хойла-рын кышталып делем, бүс үпер хойлайларым. Баш өрөөл хураган калжамыг.

Күжү семиз 9 хойларын ситенде тургузу азыраанын эскерикеш, узурун айттырдымыс.

— Оо, даргалар, бо жемэ чаа ажынышымын эвес ийин. Төрүр үсөн чоккуулаан хойларын тургу-зу азыраатрга, оларга халаг чөс, а хураганнары шынара, азырлар-га белем алдырбас чоор чүве. Маа калжа-хорамыны, белеткөөн сите-ниин оон башка херээ чүү боор —деп хойку буруудай таймалар-лады.

Эш Сутерек Оваа ажында хүн-гө-рөк черде чакыар ховар кыштаанда

20 тонна ситенин, 700 ажыг хой кирер калжамын хураганнар турар өрөөдөр-биле кады доозуп турар.

— Мынча кыштагалар, чымыг калжаалар, белем ситен болгон бо кадыда делем оларар барда на-мыс хураган-даа өлүрүп ужур ме-де турбас — деп хойку үсө сөгдөс.

—Ыдыг-даа бол, бо зоотехник киж Тээлиде, бээр шоолуг келбеск-адиян утту кааптым, сүмө бербес боор тур—деп ол четпес ажылдыг зоотехникке хыйланганын илереди аарак чутаалады.

Ол-даа мын. Кара-Хөлде нити-лештирген болгон хууда малдарын зоотехниккары хайтаралын көчүтү четпес.

Сутеректин кышталарында чы-рык сонгаларын 2 чуртталга бажынарым ол боду туруп алган. Ол култузугу болгон чедимчелг чуртталгада: демир оруннарым, алак-саво салыр үгүтүлүг, хептерин чүп солуп турар. Школа назымал уруугары эки өөренип турар. Өө-рөмөй турар бичилер эртен хой үвер илек, тогалап калган хой аг-гүн чымы, булуң долдур чымы ал-ганнар. Көжөөрнүн уруугары бе-лин келсө!

Сутерек ышкаш келсөөр мында хой. Мал ферманын эргекчиин Донтаа, бир инектен-не 1100 кг сүт сагган Х. Чалбак болгон өскө-даа.

Бир эвес «Ийирил» колхозтун дарганы эш Адыбай Кара-Хөлде бодунуң чоңуң кичээтенин кош-катпаан болза, мында чедишкенин оон-даа арбын турар болгон чондан хомудалдар турбас ийик. Эш Ады-бай чөмөшкөннөрүн барымдаалары четтир. Тээлиде колхоз суурунда колхозчулар барык ай санында ак-ша аванымын ап турар. Оларның чамдымын ажыла-шоолуг кыр-ш-пес, харын аргалаан-даа тургу-лаар. А колхозтун ырак-уак, кам-нал хаялар аразында хой малын

дун-дун чок кадалаан Кара-Хөлде колхозчу малчыннарга 1958 чылда ажылдаан дөш алыр ужуруг ак-ша аванымын бербөөн.

Хемчег уунга деңсөөн чай-лаан 90 бызааларын, силес, ситен болгон малга белеткөөн тараа ар-тын төктүп чымдыр-ла, арга-сы-нын, арттыг дагаларын, суг-чарын эрттир Кара-Хөлге кыш улур сы-вырған. 7 бызаа чедер черинге маддук-калдык четкен өлгөн. Он ажыг бызаалар кончуп арып баксы-раан. Мында чымыг калжа белеткө-түмөз турган. Кымын-биле-даа сүмөлөшөй, бо бодал чок чорукту эш Адыбай кара-турамында кыл-ган, колхозка улуг когаралы че-дирген. Ону бурууагүт кижиде тө-лөттирерин чөптүг херек негеп ту-рар.

Кара-Хөл девискээринде мал чы-гаар куужу беин чок хиреде-ле ол-че малга бээр дус сөөртөөн. Ам-дымында Кара-Хөлде чедер маши-на ору барда, дынар дусту чеди-рип, каш айларын курлавырын тургузары чугула. Мынчалга дус сөөртүр машина колхозта чок: 9 чүк машина

TC-00642